

Examen VMBO-GL en TL

2012

tijdvak 2
dinsdag 19 juni
13.30 - 15.30 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 49 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 65 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

Vreemdgaande vips¹⁾ beschermd

Meer dan dertig profvoetballers, tv-sterren, filmacteurs en bankiers die er minnaressen op nahielden, hebben de laatste tijd bij de Britse rechter succesvol een publicatieverbod geëist van hun buitenechtelijke affaires.

Critici stellen dat door de verboden op publicatie discriminatie ontstaat: alleen de superrijken kunnen advocaten inhuren en zaken aanspannen.

noot 1 vip = zeer belangrijk persoon (very important person)

naar: De Telegraaf van 23 april 2011

- 1p 1 Welk verschijnsel is in de opvatting van de critici in tekst 1 te herkennen?
- A eigenrichting
 - B klassenjustitie
 - C racisme
 - D witteboordencriminaliteit

tekst 2

Tegelterreur

Ouderen van een woonzorgcentrum in Delft zijn doodsbang nadat vandalen zich tijdens de jaarwisseling opnieuw met stoeptegels hebben uitgeleefd op een groot aantal ramen. In totaal werden vijftien ruiten met bruto geweld ingegooid. Tijdens oud en nieuw 2009 moesten 26 ramen, gemaakt van speciaal gelaagd glas, eraan geloven. De totale schade aan het verzorgingshuis bedroeg destijds 25.000 euro.

Het recent gebouwde centrum, dat aan de buitengevel is uitgerust met een aantal camera's, ligt midden in een beruchte Delftse wijk met veel hangjongeren. "Er sneuvelen aan de lopende band ramen. Bejaarden voelen zich er al lange tijd niet meer veilig", zegt raadslid Jan Peter de Wit van oppositiepartij Leefbaar Delft.

naar: De Telegraaf van 4 januari 2011

- 2p 2 Vandalisme heeft gevolgen voor burgers en samenleving. Uit tekst 2 blijkt dat die gevolgen er zijn op materieel en immaterieel vlak.
→ Geef voor beide gevolgen een citaat uit tekst 2 als voorbeeld.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Citaat bij de gevolgen op materieel vlak: ...
Citaat bij de gevolgen op immaterieel vlak: ...

tekst 3

Veel mensen begrijpen de rechtsstaat niet

De sympathieke broers Anker waren bijna volkshelden, met gebrek aan poeha en met hun liefde voor voetbalclub sc Heerenveen. Maar nu hebben ze het bij veel mensen verbruid: sinds december hebben de twee advocaten ongeveer vijfhonderd dreigmails en -brieven ontvangen. De reden: ze verdedigen de pedofiel R.M., 'het monster van Riga'.

De mensen die de gebroeders Anker bedreigen, begrijpen niet – of willen niet begrijpen – hoe de rechtsstaat werkt.

naar: de Volkskrant van 27 augustus 2011

- 1p 3 Tekst 3 is een opiniestuk. Volgens de schrijver begrijpen de mensen die de gebroeders Anker bedreigen de rechtsstaat niet.
Welk kenmerk van de rechtsstaat begrijpen die mensen in dit geval **niet**?
- A dat de gebroeders Anker en R.M. zich aan de wet moeten houden
 - B dat de overheid de gebroeders Anker kan verplichten R.M. te verdedigen
 - C dat er een scheiding tussen de wetgevende en rechterlijke macht bestaat
 - D dat R.M. recht heeft op een eerlijk proces, bijgestaan door een advocaat

tekst 4

Frauderen

Ik weet niet hoe ik verwacht had dat hij eruit zou zien, C.H., oud-bestuursvoorzitter van het Bouwfonds en een van de belangrijkste verdachten in de vastgoed-fraudezaak. Een streepjespak? Streepjespakken zijn geloof ik niet meer in de mode bij de mannen van het grote geld.

Het verhoor door de rechter afgelopen week klinkt als een beleefd gesprek. Zij begrijpen elkaar, de rechter en de verdachte. Dat is bij veel strafzaken anders. Je vraagt je af hoe het met zo'n keurige meneer zo ver heeft kunnen komen. Als de rechters bewezen achten wat hem ten laste wordt gelegd, dan is hij een opmerkelijk grote boef, die met honderdduizenden euro's aan de haal is gegaan. Ik denk dat ook op dit niveau geldt dat Daarbij gaat het om twee elementen: het gemak waarmee voordeel te behalen is, en de omvang daarvan.

naar: column in het Financieele Dagblad van 20 april 2011

- 1p **4** Van welke vorm van criminaliteit wordt de oud-bestuursvoorzitter volgens tekst 4 verdacht?
- A georganiseerde misdaad
 - B heling
 - C veelvoorkomende criminaliteit
 - D witteboordencriminaliteit
- 1p **5** Wat moet er op de puntjes in tekst 4 worden ingevuld?
- A de gelegenheid de dief maakt
 - B de samenleving steeds anoniemer wordt
 - C het gebrek aan maatschappelijke bindingen een rol speelt
 - D persoonlijkheidskenmerken van groot belang zijn

afbeelding 1

bron: Paul Kusters, www.toosenhenk.nl van oktober 2010

Bekijk afbeelding 1.

- 1p 6 Internetfraude komt op allerlei manieren voor. Een voorbeeld is oplichting via internet. Er bestaan verschillende manieren om de aard en omvang van criminaliteit te meten. Welk soort statistiek of onderzoek zal het beste beeld geven van de omvang van internetfraude?
- A dader-enquêtes
 - B politiestatistieken
 - C rechtbankstatistieken
 - D slachtoffer-enquêtes

tekst 5

Britse jongen (9) dronken achter het stuur

LONDEN - Een 9-jarige jongen uit Groot-Brittannië is gearresteerd voor rijden onder invloed. Toen agenten zijn leeftijd hoorden, moesten ze hem echter laten gaan omdat hij te jong is om verantwoordelijk te worden gehouden voor zijn daden.

bron: www.destentor.nl van 15 mei 2011

Lees tekst 5.

- 1p 7 Ook in Nederland wordt een 9-jarige jongen niet verantwoordelijk gehouden voor zijn daden. Een 9-jarige kan niet strafrechtelijk vervolgd worden. Vanaf welke leeftijd kan in Nederland iemand strafrechtelijk vervolgd worden? vanaf
- A 12 jaar
 - B 16 jaar
 - C 18 jaar
 - D 21 jaar

tekst 6

Fors hogere boetes voor hufferige overtredingen

Asociaal gedrag en (veel) te hard rijden worden extra beboet. Dat schrijft minister Ivo Opstelten van Veiligheid en Justitie vandaag aan de Kamer. Een boete wegens 10 kilometer te hard rijden binnen een 30 kilometerzone, gaat van 54 naar 93 euro. De geldstraf voor 'asociale overtredingen' stijgt met ongeveer 140 euro per overtreding. Hierbij wordt in het bijzonder gekeken naar gedragingen waarbij sprake is van opzet, aldus de bewindsman.

bron: www.ad.nl van 5 september 2011

- 2p 8 Leg uit dat het verhogen van de boetes voor de in tekst 6 genoemde verkeersovertredingen behalve een repressieve werking, ook een preventieve werking kan hebben.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Een repressieve werking omdat ...
- Een preventieve werking omdat ...

tekst 7

Taakstraf voor vrouw van rapper

De politierechter in Amsterdam heeft de vrouw van een rapper maandag veroordeeld tot een taakstraf van 150 uur en een voorwaardelijke celstraf van drie maanden wegens verboden wapenbezit en bedreiging.

naar: www.telegraaf.nl van 5 september 2011

Lees tekst 7.

- 1p **9** De rechter kan hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen opleggen aan een verdachte.
Waarom heeft de rechter de vrouw van de rapper veroordeeld?
- A een bijkomende straf en een maatregel
 - B een hoofdstraf en een bijkomende straf
 - C een hoofdstraf en een maatregel
 - D twee bijkomende straffen
 - E twee hoofdstraffen
- 1p **10** Taakstraffen kun je verdelen in twee soorten.
→ Welke twee soorten taakstraffen zijn er te onderscheiden?

tekst 8

'Je bent iemand, want je hebt een vuurwapen'

Schietpartijen met dodelijke afloop die kort geleden hebben plaatsgevonden, onderstreepten dat Antilliaanse jongens vooral snel naar een wapen grijpen. Burgemeester Ahmed Aboutaleb bevestigde dit vorige week in de Rotterdamse gemeenteraad: "Het bezit van vuurwapens is bij Antillianen niet hoger dan bij andere groepen, maar Antilliaanse jongeren gebruiken het vuurwapen wel sneller."

"We moeten onze kinderen duidelijk maken dat je een *loser* bent als je een vuurwapen draagt", vindt Ed Gumbs van het Platform van Politici van Antilliaanse en Arubaanse Afkomst. "Hoe kan het dat een deel van de Antilliaanse jongens dat hier amper drie, vier maanden is al weet hoe het aan een vuurwapen moet komen?"

Dat antwoord is niet moeilijk volgens Glenn Helberg, voorzitter van het Overlegorgaan Caribische Nederlanders: "De eerste tien jaar van zijn leven vraagt zo'n jongen die later ontspoord steeds: waar is mijn vader? Tussen zijn 10de en 12de levensjaar zie je hem verharden, want die vader komt niet meer. Misschien zit zijn moeder in de gevangenis en wordt hij opgevoed door een ander. Hij is veel op straat. Daar voelt hij liefde. Eerst krijgt hij een colaatje van de drugsmaffia. Dan moet hij een pakketje wegbrengen. In de drugswereld is een vuurwapen belangrijk. Al heb je verder niks, je bent iemand, want je hebt een vuurwapen."

naar: www.volkskrant.nl van 15 september 2010

- 1p 11 Er bestaan verschillende verklaringen van crimineel gedrag. Welke verklaring van crimineel gedrag is uit tekst 8 af te leiden?
- A Criminaliteit is een gevolg van de steeds anoniemer wordende samenleving.
 - B Crimineel gedrag is een aangeboren eigenschap.
 - C Een gebrekkige opvoeding bevordert crimineel gedrag.
 - D Een geringe pak- en strafbans bevordert crimineel gedrag.
- 1p 12 Lidmaatschap van een problematische jeugdgroep kan een risicofactor zijn voor crimineel gedrag.
- Geef een verklaring waarom jongeren in groepsverband eerder crimineel gedrag kunnen vertonen, dan als zij alleen zijn.
Gebruik daarbij het begrip 'verantwoordelijkheid' in je antwoord.
- 1p 13 Strafzaken vinden meestal plaats in de openbaarheid. Wat is een belangrijke reden voor deze openbaarheid?
- A het bevorderen van een eerlijk en rechtvaardig proces
 - B het garanderen dat er voldoende celstraffen worden opgelegd
 - C het voorkomen van eigenrichting
 - D het zorgen voor genoegdoening aan de burgers in de samenleving

- 1p 14 Waarom is de jurisprudentie van de Hoge Raad belangrijk in de Nederlandse rechtspraak?
- A omdat de jurisprudentie van de Hoge Raad de hoogte van de straffen in Nederland bepaalt
 - B omdat de jurisprudentie van de Hoge Raad in feite ook het karakter van wetgeving heeft
 - C omdat in de jurisprudentie van de Hoge Raad de adviezen aan het kabinet staan

tekst 9

Verplicht toezicht

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) vindt dat pedoseksuelen die hun straf hebben uitgezeten, verplicht toezicht moeten krijgen. Dit bepleitte de VNG gisteren naar aanleiding van de weigering van de nazorg door de pedoseksueel S. van der V.

Omdat rechters veroordeelden vaak niet verplichten tot toezicht van ..., zitten de burgemeesters met een veiligheidsrisico. Als er geen toezicht is, dan is volgens voorzitter Jorritsma van de VNG de kans dat zedendelinquenten opnieuw de fout in gaan te groot. Verplicht toezicht maakt ... verantwoordelijk voor de pedoseksueel in plaats van de burgemeester.

naar: www.nos.nl van 6 augustus 2010

- 1p 15 Welke instantie moet tweemaal op de puntjes in tekst 9 worden ingevuld?
- A de Hoge Raad
 - B de rechtbank
 - C de reclassering
 - D Halt
- 1p 16 Bij een rechtbank werken verschillende soorten rechters, die verschillende soorten zaken behandelen. Welke rechter behandelt een echtscheidingszaak? En welke rechter behandelt in eerste instantie een verkeersovertreding?
- A de echtscheidingszaak door een civiele rechter en de verkeersovertreding door een bestuursrechter
 - B de echtscheidingszaak door een civiele rechter en de verkeersovertreding door een kantonrechter
 - C de echtscheidingszaak door een kantonrechter en de verkeersovertreding door een strafrechter
 - D de echtscheidingszaak door een strafrechter en de verkeersovertreding door een bestuursrechter
 - E de echtscheidingszaak door een strafrechter en de verkeersovertreding door een kantonrechter

- 1p 17 Politiestatistieken geven geen volledig beeld van de werkelijke criminaliteit.
→ Geef een reden waarom het beeld niet volledig is.

tekst 10

Bekrasser van auto's opgepakt

De politie heeft de mogelijke dader gepakt die in Den Haag talloze auto's heeft bekrast. Het gaat om een 37-jarige Hagenaar.

Afgelopen week was het opnieuw raak rond de Kortenhoevesstraat. Meerdere auto's werden vernield. De politie startte direct een onderzoek.

naar: www.hartvannederland.nl van 11 mei 2011

- 1p 18 Met welke taak heeft de politie zich in tekst 10 beziggehouden?
- A handhaving van de openbare orde
 - B opsporing
 - C preventie
 - D vervolging
- 1p 19 Hieronder staan verschillende doelen van straffen.
- 1 afschrikking
 - 2 genoegdoening aan het slachtoffer
 - 3 resocialisatie
 - 4 vergelding
- Op welke twee doelen van straffen lag in vroegere tijden, zoals de zeventiende eeuw, de nadruk?
Kies **twee** nummers uit bovenstaand rijtje.
- 2p 20 Hieronder staat een aantal beweringen over de Halt-afdoening:
- 1 Als je een Halt-afdoening volgt, hoef je niet voor de rechter te verschijnen.
 - 2 De rechter legt alleen een Halt-afdoening op voor overtredingen.
 - 3 Een Halt-afdoening kan bestaan uit een lichte werkstraf.
 - 4 Een Halt-afdoening past binnen het opsporingsbeleid van de overheid.
 - 5 Het doel van een Halt-afdoening is vooral repressie.
 - 6 Iedereen vanaf 16 jaar heeft recht op een Halt-afdoening.
- Welke twee beweringen zijn juist?
Kies **twee** nummers uit bovenstaand rijtje.

tekst 11

PvdA-Kamerlid Jeroen Recourt: “Zoals de kabinetsformatie nu verloopt, vinden wij een zwakgebod. De formatie is weinig doorzichtig. In ons voorstel benoemt de Tweede Kamer na de verkiezingen een formateur die een regering moet vormen. De Kamer kan de formateur steeds ter verantwoording roepen.”

naar: Trouw van 27 augustus 2011

Lees tekst 11.

- 1p 21 Wie benoemt nu de informateur en formateur?
- A de koning(in)
 - B de minister-president
 - C de voorzitter van de Tweede Kamer
 - D het parlement

afbeelding 2

bron: Tom Janssen, Trouw van 7 juni 2011

- 2p 22 Afbeelding 2 is een spotprent. In de spotprent is een groot kruis door het woord subsidies getekend. In werkelijkheid wil Rutte (VVD) niet alle overheidssubsidies (geld van de overheid) afschaffen. Wel wil de VVD minder subsidies. Hieronder staan uitgangspunten van verschillende politieke stromingen:
- 1 eigen verantwoordelijkheid
 - 2 grote rol van de overheid
 - 3 individuele vrijheid
 - 4 kleine rol van de overheid
 - 5 naastenliefde
 - 6 rentmeesterschap
 - 7 solidariteit
 - 8 verkleinen van verschillen in inkomen
- Welke twee uitgangspunten van het **liberalisme** zijn te herkennen in afbeelding 2?
Kies **twee** nummers uit bovenstaand rijtje.

tekst 12

Nederland blijft Irakezen uitzetten

De uitzetting van een groep asielzoekers naar Irak gaat gewoon door. De Tweede Kamer heeft een voorstel om de uitzetting niet door te laten gaan, verworpen.

De motie, een initiatief van de ChristenUnie, kreeg steun van 70 Kamerleden; 73 parlementariërs stemden tegen.

bron: www.nu.nl van 2 november 2010

Lees tekst 12.

- 1p **23** Hoeveel Tweede Kamerleden waren afwezig bij het stemmen?
- A 2
 - B 7
 - C 27
 - D 32

Zie tekst 12.

- 1p **24** Bij welke taak van de Tweede Kamer hoort het indienen van een motie?
- A controlerende taak
 - B rechterlijke taak
 - C uitvoerende taak
 - D wetgevende taak

tekst 13

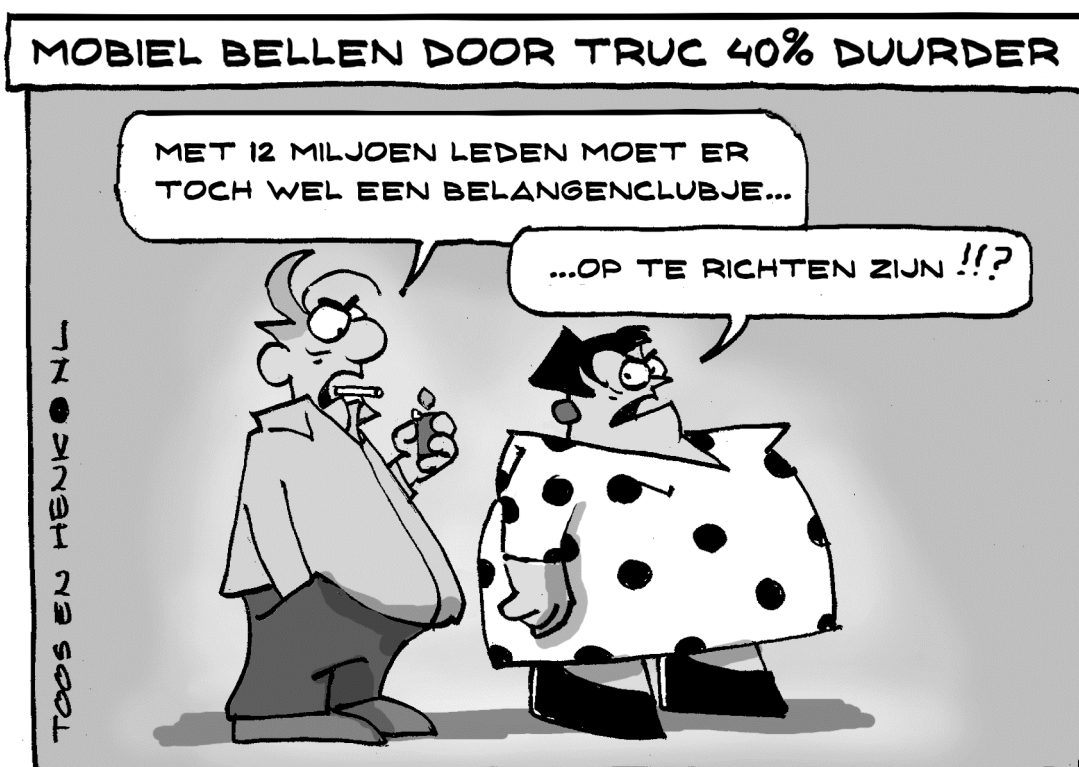
Eerste Kamer tegen verhoging btw theaterkaartjes

De Eerste Kamer vindt dat er vanaf 1 januari geen btw-verhoging op theaterkaartjes moet komen. De Tweede Kamer ging eerder wél akkoord met het kabinetsplan om de btw te verhogen van 6 naar 19 procent.

naar: www.fnv-kiem.nl van 15 december 2010

- 1p 25 Het politieke besluitvormingsproces verloopt in een aantal fasen. In welke fase van het proces bevindt zich de kwestie van de btw-verhoging op theaterkaartjes in tekst 13?
- A fase 1: erkennen van wensen als politieke problemen
 - B fase 2: vergelijken/afwegen van problemen of het bedenken van oplossingen
 - C fase 3: beslissen over problemen
 - D fase 4: uitvoeren van besluiten

afbeelding 3

bron: Paul Kusters, www.toosenhenk.nl van 19 september 2010

Bekijk afbeelding 3.

- 2p **26** Toos en Henk hebben het in de cartoon over de mogelijkheid een belangenclub (belangengroep) op te richten.
→ Noem **twee** kenmerken van een belangengroep.

Zie afbeelding 3.

- 2p **27** Een belangengroep kan macht uitoefenen met behulp van machtsmiddelen of machtsbronnen. Stel dat Toos en Henk een belangengroep zouden oprichten.
→ Over welk machtsmiddel of welke machtsbron zou de belangengroep volgens Toos en Henk in de cartoon dan in ieder geval beschikken?
Noem nog een **ander** machtsmiddel of **andere** machtsbron die een belangengroep kan hebben.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Machtsmiddel of -bron in de cartoon: ...

Ander machtsmiddel / andere machtsbron: ...

tekst 14

Den Bosch-Zwolle verboden

De wedstrijd tussen FC Den Bosch en FC Zwolle gaat maandagavond opnieuw niet door. De ... heeft het duel verboden, omdat er onvoldoende politie op de been gebracht kan worden.

naar: www.trouw.nl van 4 december 2010

- 1p **28** Wie of wat moet er op de puntjes in tekst 14 worden ingevuld?
- A** burgemeester
 - B** gemeenteraad
 - C** officier van justitie
 - D** rechter

tekst 15

De Syrische Ali Farzat (60), internationaal bekend en bewonderd om zijn cartoons, kan voorlopig niet meer tekenen. Eind augustus werd hij ontvoerd en mishandeld door leden van de Syrische veiligheidsdienst. Daarbij zijn zijn beide handen gebroken. Argus, cartoonist van De Pers, riep uit verontwaardiging al zijn Nederlandse collega's op iets op het 'gips van Farzat' te tekenen. Hieronder het resultaat.

bron: www.depers.nl van 20 september 2011

- 1p 29 Tekst 15 is met de afbeelding in september 2011 in Dagblad de Pers verschenen.
→ Over het ontbreken van welk grondrecht gaat tekst 15?

tekst 16

Het bestuur van de gemeente Groningen na de verkiezingen van maart 2010

De burgemeester is Peter Rehwinkel (PvdA).

De onderstaande partijen maken deel uit van het Groningse college van B en W:

D66

GroenLinks

PvdA

SP

De onderstaande partijen maken deel uit van de Groningse gemeenteraad:

partij	aantal zetels
PvdA	9
VVD	6
GroenLinks	5
Stadspartij	5
SP	4
D66	4
CDA	2
ChristenUnie	2
Student en Stad	1
Partij voor de Dieren	1
totaal	39

naar: gemeente.groningen.nl van 16 september 2011

Lees tekst 16.

- 1p 30 Net als in het parlement, zitten er in de gemeenteraad oppositiepartijen. Wat zijn de oppositiepartijen in de Groningse gemeenteraad?
- A PvdA, GroenLinks, SP, D66
 - B Stadspartij, SP, D66, CDA, ChristenUnie, Student en Stad, Partij voor de Dieren
 - C VVD, Stadspartij, D66, CDA, ChristenUnie
 - D VVD, Stadspartij, CDA, ChristenUnie, Student en Stad, Partij voor de Dieren

Zie de tabel in tekst 16.

- 1p 31 In de gemeenteraad van Groningen zitten zowel landelijke partijen als lokale partijen. Welke politieke stroming is de grootste in de Groningse gemeenteraad als je alleen uitgaat van de **landelijke** politieke partijen?
- A de christendemocratische stroming
 - B de ecologische stroming
 - C de liberale stroming
 - D de sociaaldemocratische stroming

tekst 17

PvdA: Wel gezag en invloed, maar geen macht voor koning

Een koning met presidentieel gezag, maar zonder macht en met weinig invloed. Zo omschrijft PvdA-Kamerlid Jeroen Recourt namens zijn partij het toekomstig profiel van koning Willem IV (Willem-Alexander).

Waarom toch de macht inperken?

Recourt: "Politieke macht verkrijg je bij verkiezingen en niet bij geboorte. Wij vinden het niet meer van deze tijd dat de koning(in) in beginsel politieke invloed kan uitoefenen, ook al wordt dit afgedekt door de ministeriële verantwoordelijkheid."

naar: Trouw van 27 augustus 2011

Lees tekst 17.

- 1p 32 Wat wordt bedoeld met ministeriële verantwoordelijkheid?
- A De minister-president is verantwoordelijk voor het regelen van overleg met de koningin.
 - B De minister-president is verantwoordelijk voor de troonopvolging.
 - C De ministers zijn verantwoordelijk voor overleg met het parlement.
 - D De ministers zijn verantwoordelijk voor wat de koning(in) zegt en doet in het openbaar.

tekst 18

EU-brief

De Europese Commissie dreigt met juridische stappen tegen Nederland als het kabinet-Rutte zijn afspraken over natuurherstel ter compensatie van de verdieping van de vaargeul van de Westerschelde niet nakomt. In dat geval zal de commissie niet aarzelen een juridische procedure bij ... te beginnen om Nederland te dwingen afspraken na te komen. Met het natuurherstel is "geen serieus begin gemaakt", stelt de commissie geërgerd vast.

Dat staat in een brief van het directoraat-generaal milieuzaken van de EU die in het bezit is van de Volkskrant.

naar: www.volkskrant.nl van 3 augustus 2011

- 1p 33 Welke Europese instantie is op de puntjes in tekst 18 weggelaten?
- A de Europese Unie
 - B de Raad van de Europese Unie
 - C het Europees Parlement
 - D het Europese Hof

tekst 19

EU-landen verdeeld over grenscontroles

De EU-landen blijken sterk verdeeld over de plannen van sommige landen om weer grenscontroles in te voeren om de misdaad en illegale immigratie tegen te gaan.

naar: de Volkskrant van 13 mei 2011

Lees tekst 19.

- 1p **34** Het weer invoeren van de grenscontroles is volgens sommigen in strijd met een uitgangspunt van de Europese samenwerking.
Welk uitgangspunt is dit?
- A het beschermen van de rechten van de consument
 - B het bevorderen van vrij verkeer van goederen en mensen
 - C het garanderen van eerlijke concurrentie
 - D het verbeteren van stabiliteit en veiligheid in Europa
- 2p **35** De besluiten van de Europese Unie hebben veel invloed op het Nederlandse beleid. Op zijn beurt oefent Nederland invloed uit op het Europees beleid.
→ Op welke wijze oefent Nederland invloed uit op het Europees beleid?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 De Nederlandse burgers kiezen eens in de vijf jaar de leden van de Europese Commissie.
 - 2 Het Nederlandse parlement moet instemmen met de voorstellen van de Europese Commissie voordat een voorstel een Europese wet kan worden.
 - 3 Nederlandse ministers nemen samen met ministers van andere EU-landen besluiten over voorstellen van de Europese Commissie.
 - 4 Nederlandse rechters controleren of de Europese besluitvorming wel op een democratische manier verloopt.
 - 5 Nederlandse vertegenwoordigers in het Europees Parlement beslissen mee over Europese wetgeving.
- 2p **36** Politieke partijen spelen een belangrijke rol in de politiek.
Hieronder staan enkele beweringen over politieke partijen:
- 1 Elke politieke partij komt op voor de belangen van één bepaalde bevolkingsgroep.
 - 2 Elke politieke partij wil mensen leveren voor politieke functies.
 - 3 Politieke partijen beslissen wie er op de verkiezingslijsten komen.
 - 4 Politieke partijen houden contact met hun eigen Kamerleden.
- Geef van elke bewering aan of deze juist is of onjuist.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met juist of onjuist.
- Bewering 1 is ...
Bewering 2 is ...
Bewering 3 is ...
Bewering 4 is ...

- 1p 37 In het kabinet-Balkenende IV (2007-2010) was de CDA-er Piet Hein Donner minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). Na de verkiezingen in 2010 werd de VVD-er Henk Kamp minister van SZW. CDA-er Donner werd minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).
Wat gebeurde er na de verkiezingen met de ambtenaren van het ministerie van SZW?
- A Alle ambtenaren moesten met minister Donner mee naar het ministerie van BZK.
 - B De ambtenaren die CDA stemmen, moesten met minister Donner mee naar het ministerie van BZK.
 - C De ambtenaren konden blijven werken op het ministerie van SZW.

tekst 20

Linkse oppositie valt Rutte aan op bezuinigingen

De linkse oppositiepartijen hebben donderdagavond harde kritiek geleverd op de bezuinigingsplannen van het kabinet Rutte. Tijdens een spoeddebat vielen ... premier Rutte aan op zijn plannen die vooral de zwakke groepen zouden treffen.

naar: www.trouw.nl van 9 juni 2011

- 1p 38 Welke partijen moeten op de puntjes in tekst 20 worden ingevuld?
- A ChristenUnie, CDA en GroenLinks
 - B ChristenUnie, SGP en GroenLinks
 - C PvdA, SGP en GroenLinks
 - D PvdA, SP en GroenLinks

Analyse maatschappelijk vraagstuk: voetbalvandalisme

Bij de beantwoording van de vragen 39 tot en met 49 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 4 en tabel 1 in het tekstboekje.

Inleiding

Op zaterdag 16 oktober 2010 meldt De Telegraaf dat de politie Rotterdam-Rijnmond voorafgaand aan de voetbalwedstrijd Feyenoord-FC Twente vier mannen heeft aangehouden die via internet hadden opgeroepen tot geweld. Het is volgens de politie voor het eerst dat de voetbalwet is toegepast. De overheid hoopt met behulp van deze nieuwe wet het voetbalvandalisme beter aan te kunnen pakken.

Lees tekst 1.

- 4p **39** Geweld en rellen rondom voetbalwedstrijden vormen een maatschappelijk vraagstuk. Eén kenmerk van een maatschappelijk vraagstuk is dat het in de aandacht staat van de publieke opinie, mede omdat er in de media veel over wordt bericht. Dit kenmerk is zeker van toepassing op voetbalvandalisme. Uit tekst 1 kun je opmaken dat nog twee andere kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk van toepassing zijn op voetbalvandalisme.
- Welke **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk zijn van toepassing op voetbalvandalisme?
- Geef van beide kenmerken een voorbeeld uit tekst 1.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 Voetbalvandalisme voldoet aan kenmerk ...
want uit tekst 1 blijkt dat ...
- 2 Voetbalvandalisme voldoet aan kenmerk ...
want uit tekst 1 blijkt dat ...

Zie tekst 1.

- 2p **40** Maatschappijleer kent vier invalshoeken waarmee maatschappelijke problemen, zoals voetbalvandalisme, kunnen worden bekeken:
- de politiek-juridische invalshoek
 - de sociaal-culturele invalshoek
 - de sociaal-economische invalshoek
 - de veranderings- en vergelijkende invalshoek
- Noem **twee** invalshoeken die te herkennen zijn in tekst 1.
- Geef in één zin aan welke informatie uit tekst 1 voor die invalshoek van belang is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

- 1 Vanuit de ... invalshoek is de volgende informatie uit tekst 1 van belang: ...
- 2 Vanuit de ... invalshoek is de volgende informatie uit tekst 1 van belang: ...

Zie tekst 1.

- 1p 41 In tekst 1 wordt uitgelegd wat de uitbreiding van de bevoegdheden van de burgemeester in de voetbalwet inhoudt. De ruimere bevoegdheden van de burgemeester in het kader van de voetbalwet passen binnen een bepaalde taak die de gemeente voor zijn burgers moet vervullen.
Welke taak is dat?
- A het bestraffen van burgers die de wet overtreden
 - B het bevorderen van de openbare veiligheid
 - C het geven van opvoedingsondersteuning aan ouders van (jonge) kinderen
 - D het resocialiseren van burgers die de openbare orde hebben geschonden

Bekijk tabel 1.

- 1p 42 Stelling bij tabel 1: In 2007-2008 zijn **meer** supporters opgeroepen om voor de rechter te verschijnen dan in 2005-2006.
→ Is deze stelling juist of onjuist?
Verklaar je antwoord met behulp van cijfers uit tabel 1.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
De stelling is ... (juist/onjuist)
want in de tabel kun je aflezen dat ...

Lees tekst 2.

- 1p 43 Bij de analyse van een maatschappelijk vraagstuk vanuit de sociaal-culturele invalshoek bekijk je onder andere welke waarden en normen een rol spelen bij het probleem.
→ Welke waarde van hooligans herken je in de regels 2-6 van tekst 2?

Zie tekst 2.

- 2p 44 Vanuit de sociaal-culturele invalshoek kun je ook nagaan wat de kenmerken zijn van de (sub)cultuur van betrokken groepen.
→ Citeer uit tekst 2 **twee** zinnen waarin kenmerken staan van een subcultuur.

Lees tekst 3.

- 1p 45 Van welk kenmerk van het proces van politieke besluitvorming is de reactie van burgemeester Aboutaleb in tekst 3 een voorbeeld?
- A beleidsvoorbereiding
 - B besluitvormingsfase
 - C stellen van prioriteiten
 - D terugkoppeling

Lees tekst 4.

- 2p 46 Tekst 4 is afkomstig van de site van Supportersvereniging Ajax. De pers speelt volgens de schrijver een rol in het proces van stigmatisering. De reden is dat media selectief berichten.
→ Maak met behulp van een citaat uit de tekst duidelijk dat de schrijver vindt dat de pers selectief bericht.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Citaat (maximaal één zin): ...
Dit is een voorbeeld van selectieve berichtgeving omdat ...

Zie tekst 4.

- 1p 47 De schrijver van het artikel vindt dat het negatieve imago van de Ajaxsupporters door de acties van de politie wordt versterkt.
Hoe wordt een onjuist, negatief en generaliserend beeld van een bepaalde groep ook wel genoemd?
- A een referentiekader
 - B een stereotype
 - C een subcultuur
 - D een vooroordeel

Zie tekst 4.

- 1p 48 De ene bron is objectiever dan de andere. Tekst 4 voldoet niet aan de objectiviteitscriteria.
Waarom is tekst 4 **niet** objectief?
- A omdat de tekst op de site van Supportersvereniging Ajax staat
 - B omdat er geen feiten in staan
 - C omdat er geen duidelijke scheiding van feiten en mening is
 - D omdat er sprake is van teveel hoor en wederhoor

- 3p 49 De voetbalwet geeft aan burgemeesters de bevoegdheid om voetbalfans, waarvan zij denken dat deze overlast zullen gaan geven, zich te laten melden op het politiebureau.
→ Vind je dat deze bevoegdheid van de burgemeesters past bij het kenmerk rechtsbescherming van de rechtsstaat?
Beargumenteer je antwoord. Leg eerst uit wat het kenmerk rechtsbescherming inhoudt.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Rechtsbescherming houdt in: ...
Deze bevoegdheid van de burgemeesters past hier ... (wel/niet) in, omdat ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.